

ספריות אקדמיות ומדע נגיש (OA)

יום עיון

25 בנובמבר 2013

פנינה ארז, מנהלת ספריית יונס וסוראיה נזריאן, אוניברסיטת חיפה

□ גישה פתוחה לתוצרי מחקר היא שלב מתבקש באבולוציה שכתבי העת, הספרים, נתוני המחקר, תמונות, מוסיקה, סרטים ושאר פריטי המידע עוברים מאז שנות ה-90.

□ הספריות מתאימות עצמן מזה שנים לצרכים המשתנים של המשתמשים, ולכן אך טבעי שיעסקו בנושא.

מדוע גישה פתוחה?

- פרסום בגישה פתוחה הוא אחד הנושאים המדוברים ביותר בהוצאה לאור האקדמית.
- הגישה החופשית גורסת שכל תוצרי המחקר שבמימון ציבורי צריכים להיות פתוחים לכול- לאקדמיה, למערכת החינוך בכלל, למגזרים הכלכליים והעסקיים, וגם לציבור הרחב
- וכל זאת ללא מגבלות מימון, וללא מגבלות משפטיות או טכניות.
- המודל מציע יותר שקיפות, הפצה רחבה, ושיתופי פעולה בכל הנוגע לפרסומים אקדמיים.
- הרעיון הוא שהתשלום על הפרסום עובר מהמנוי ומהמשתמש למחבר. עלות פרסום מאמר בגישה פתוחה כ- \$3000
- ניטש ויכוח לגבי המסלול העדיף לפרסום בגישה חופשית – המסלול הירוק או מסלול הזהב

המסלול הירוק

- המסלול הירוק- פירושו ארכוב עצמי וללא עלויות של מאמר בגרסה שלפני פרסום, או של הגרסה הסופית לאחר תקופה של אמברגו, תלוי בהרשאות שמתקבלות מהמו"לים
- לכן המסלול הירוק מתקיים לצד המנויים על כתבי עת, ואינו יכול לבוא במקומם.
- הפרסומים מועלים לעתים קרובות ע"י החוקרים לאתרים שלהם
- אולם מסבות שמייד אמנה, יש לשמור ולהנגיש מאמרים באמצעות מאגרי פרסומים מוסדיים או נושאיים.

המאגר המוסדי

- מאפשר הפקדה עצמית או ע"י הספרייה של חומרי מחקר
- מאפשר נגישות לפריטים בפורמטים שונים ומגוונים ולמידע עליהם (מטהדאטה)
- מאפשר שיתופיות ברמות שונות - בין מס' חוקרים, במוסד כולו, או פתוח לכול
- מאפשר ניהול זכויות יוצרים

מאגרי פרסומים

היום רשומים ב- DOAJ כ- 2300 מאגרים מוסדיים

OpenDOAR

Directory of Open Access Repositories

[Home](#) | [Find](#) | [Suggest](#) | [Tools](#) | [FAQ](#) | [About](#) | [Contact Us](#)

Search or Browse for Repositories

[Recent Additions](#) [RSS1 Feed](#)

Digitool@Florida Atlantic University

Any Subject Area

Any Content Type

Any Repository Type

Any Country

Any Language

Any Software

Search

Full records 1 per page.

Sort by: Repository Name

New Query

To search the *contents* of the repositories listed in OpenDOAR, please see our [trial search page](#).

הספרייה
הערות שלי למידע

© כל הזכויות שמורות לספריית יונס וסוראיה נזריאן

מכון ספרייה
אוניברסיטת חיפה
ספריית יונס וסוראיה נזריאן

מאגרי פרסומים מוסדיים בעולם

- מומלץ שהמאגרים יתייגו את הפרסומים באותו אופן, ויש לכך סטנדרטים בינלאומיים
- חלקם משתמשים בפלטפורמות זהות שנוצרו לצורך זה, כדי לאפשר חיפוש משותף בכולם, למשל
 - ePrints – באוניברסיטת Southampton
 - University of London, University College London Arts
- @Dspace - ב-MIT, ב-Cambridge, ועוד

דוגמאות למאגרים מוסדיים

UAL Research Online

Advanced Search

Search

Sample Works

- Home
- Browse
- Latest
- About
- Policies
- For UAL
- Researchers
- Contact Us
- Login

Ross, Rebecca (2000) *The Okay News*. [Art/Design Item]

Deposit your
research

Browse collection by

- Year
- College/Collection
- Subject
- Creator
- Research Type
- File Format
- Projects

פריטות ונתן ודורית ניריא
סג'ה טה'סל'ס'ואו'ס
וא'רטו ס'יא'רטו ס'וו'רטו

[Home](#) ♦ [MIT Open Access Articles](#)

MIT Open Access Articles

Search within this collection:

[Advanced Search](#)

Search DSpace@MIT

Search DSpace@MIT

This Collection

[Advanced Search](#)

Browse

All of DSpace@MIT

[Communities & Collections](#)

[By Issue Date](#)

[Authors](#)

[Titles](#)

[Subjects](#)

This Collection

[By Issue Date](#)

[Authors](#)

[Titles](#)

[Subjects](#)

My Account

[Login](#)

[Register](#)

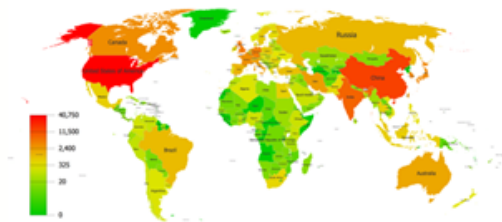
The MIT Open Access Articles collection consists of scholarly articles written by MIT-affiliated authors that are made available through DSpace@MIT under the MIT Faculty Open Access Policy, or under related publisher agreements. Articles in this collection generally reflect changes made during peer-review.

Version details are supplied for each paper in the collection:

- Original manuscript: author's manuscript prior to formal peer review
- Author's final manuscript: final author's manuscript post peer review, without publisher's formatting or copy editing
- Final published version: final published article, as it appeared in a journal, conference proceedings, or other formally published context (this version appears here only if allowable under publisher's policy)

Some peer-reviewed scholarly articles are available through other DSpace@MIT collections, such as those for departments, labs, and centers.

More information:

Global impact: Since its launch in October 2009, articles in the MIT Open Access collection have been downloaded from nearly all countries worldwide. (Data from Fiscal Year 2011)

ספריות והמסלול הירוק

- כל אלה ורבים אחרים מנוהלים ע"י ספריות
- התפקיד המסורתי של הספריות הוא איסוף מידע, אחסונו, ארגונו, העמדתו לרשות החוקרים באמצעות מערכות מתקדמות, וכן שימור שיאפשר שרידות ארוכת טווח של המידע.
- לכן הספריות המובילות בעולם אוצרות במאגרי פרסומים את כל תוצרי המחקר האינטלקטואליים של המוסדות, ולצידם את נתוני המחקר, ומנגישות אותם באמצעות ממשק גילוי יחיד.

בארץ

- ובארץ- במכון ויצמן יש סוג של מאגר מוסדי.
קוצרים את האינפורמציה ממאגרי ציטוטים WOS,
Scopus, גם מידע וגם טקסט מלא, עם לינק למאגר.
- מתגברים על בעיית זכויות היוצרים בכך שרק מי
שמורשה נכנס למאמר.

באוניברסיטת חיפה

- בספריית יונס וסוראיה נזריאן קיים המרכז למדיה דיגיטלית, שמשמש לשימור ולהנגשה של אוספים דיגיטליים בפורמטים שונים ומגוונים
- אחד האוספים במרכז הוא מאגר פרסומי חוקרים שהספרייה החלה לפני שנים מספר לאסוף
- המאמרים פתוחים רק לאוכלוסיית האוניברסיטה, כיון שלא נוקו מזכויות יוצרים, אולם יש אפשרות לנהל זכויות ולשלוט ברמת הפתיחות של הפריטים
- גם אצלנו, כמו במכון ויצמן, ההפקדה היא וולונטרית

המרכז למדיה דיגיטלית

DMC מרכז למדיה דיגיטלית - הספרייה

אוניברסיטת חיפה - הספרייה

עזרה | יציאה | התחברות | English

חיפוש | תוצאות | חיפושים קודמים | המרחב שלי | מדריכים וסרטונים | אודות | צור קשר

אורח

[חיפוש מתקדם](#)

חיפוש בסיסי

חיפוש

כל האוספים

בחירת אוסף:

מכיל מדויק מתחיל ב

צירוף מילים:

[פרסומי חוקרים של אוניברסיטת חיפה](#)

פרסומי חוקרים באוניברסיטת חיפה כולל מאמרים, סיכומי כנסים, דוחות מחקר, דוחות טכניים ופרסומים פנימיים שונים. (המאגר נמצא בתהליך עבודה).

[עבודות גמר של אוניברסיטת חיפה](#)

עבודות גמר (דיסרטציות) של סטודנטים באוניברסיטת חיפה לתארים השני השלישי (PhD ו M.A) בטקסט מלא לצפייה תוך קיום תנאי זכויות יוצרים. פרויקט הדיגיטיזציה של עבודות הגמר לתואר שלישי נעשה בסיוע של איגוד האינטרנט הישראלי ואגודת הידידים של אוניברסיטת חיפה.

[אמנות וארכיאולוגיה](#)

אוספי תמונות בתחומי הציור, הרישום, ההדפס, הפיסול, הארכיטקטורה, הקרמיקה, כתבי יד ואמנויות שימושיות. השימוש מיועד לקהילת אוניברסיטת חיפה, להוראה ולמחקר.

[אוספים לקורסים](#)

לפי חוג, שם מרצה ושם קורס.

פרסומי החוקרים

פרסומי חוקרים של סגל אוניברסיטת חיפה מידע נוסף...

בית ספר לניהול (28)

ד"ר בודוף דיוויד, ד"ר רבן דפנה

החוג לכלכלה (2)

פרופ' פלד דן

החוג למתמטיקה (12)

פרופ' בלנק דוד

החוג לפילוסופיה (20)

פרופ' סמילנסקי שאול

המכון לביולוגיה אבולוציונית (1972)

פרופ' נבו אביתר

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות (4)

פרופ' דיזיד רועה

הפקולטה למשפטים (166)

פרופ' פרי רונן, ד"ר סבן אילן, ד"ר שגיא יאיר, ד"ר גזל איל אורן, ד"ר מילמן-סיון פאינה, ד"ר ז'רסקי טל, ד"ר מור שגית, ד"ר תור אבישלום, ד"ר אדר

החלטות מוסדיות

- המסלול הירוק טוב לכולם:
- המאמר מתפרסם לצד הפרסום בכתב העת היוקרתי ולא במקומו
- לכן חוסך לחוקר את הלבטים לגבי אופן הפרסום
- הפרסום הוא בד"כ לאחר תקופה של אמברגו, או של טיוטה אחרונה, או באישור המו"ל
- לכן גם אינו מאיים על המו"לים ומקובל עליהם
- שיטת פרסום זו הצליחה במוסדות מחקר בחו"ל שנוקטים באופן רשמי בגישה זו. המוסדות מנחים את המחברים לשייך את הפרסומים למוסד ולא למו"לים, לנקות את הפרסומים מזכויות יוצרים, ולהתיר פרסום במאגר מוסדי לצד פרסום בכתבי עת מסורתיים או פתוחים.
- אין סיבה שזה לא יצליח גם בארץ, בתנאי שהאוניברסיטאות ינחו את החוקרים לפעול על פי מדיניות זו

פרסום במסלול הזהב

- מסלול הזהב- פרסום המאמר בתשלום בכתבי עת בגישה חופשית או בכתבי עת היברידיים (יוצאים לאור בצורה מסורתית וממומנים ע"י מנויים, אך חלק מהמאמרים פתוחים לציבור לאחר שהמחבר שלם עבורם)
- התשלום עבור הפרסום נעשה ע"י המחבר, המוסד, קרן מחקר, או ע"י גורמים לאומיים

פרסום במסלול הזהב

- ההנחה האופטימית היא שתוך 10 שנים 50% מהמאמרים יפורסמו ב-OA לעומת 10% היום
- מודל זה יהיה בעתיד אלטרנטיבה עסקית למנויים על כתבי עת אקדמיים.
- יהיה צורך למצוא מקורות מימון לחוקרים שיבחרו לפרסם בגישה חופשית.

יזמות לאומיות למימון פרסום ב-OA

- בבריטניה קיימת חקיקה בנושא בעקבות המלצות ועדת Finch, שתוצרי המחקרים שמומנו ע"י הציבור יהיו חופשיים לציבור
- המדינה החליטה להקצות עשרות מיליוני לירות סטרלינג למימון הפרסומים בכתבי עת, באמצעות חלוקת תקציבים לאוניברסיטאות או לקרנות המחקר
- הדעות בעולם חלוקות בקשר למימון פרסומים במסלול הזהב, שעובד בעיקר לטובת המו"לים
- מימון ציבורי לפרסומים כאלה הוא נושא מדובר מאוד בכל העולם, בסינט בארה"ב, באיחוד האירופי, ואפילו פורסמה הצהרה משותפת של ה-G8 בעד הרחבת הגישה החופשית למחקר במימון ציבורי

ספריות ומסלול הזהב

- בתקופת המעבר הארוכה ימשיכו הספריות לרכוש מנויים שהולכים ומתייקרים, למרות שהולך ורב החומר הפתוח בהם
- יש ספריות שבנוסף לתשלום על מנויים, מקבלות תקציבים לניהול תהליך הפרסום הפתוח באמצעות כלים שמיועדים לכך, כמו Open Access Key שהוא סוג של ספק לפרסום הפתוח.
- או עבור מנוי על מאגרים נושאיים, שמקנה הנחה לחוקרים לפרסום מאמריהם בכתבי עת פתוחים, למשל PubMed Central שבו 243 כתבי עת מבוקרים בגישה פתוחה, רבים מהם עם impact factor גבוה

ספריות ומסלול הזהב

- יש להניח שעם הזמן, לעליית אחוז הפרסומים בגישה חופשית תהיה השפעה על עלות המנויים, והוצאות השספריות על רכישה יקטנו
- הספריות יעסקו פחות בפיתוח אוספים, כיון שרבים מהם יהיו פתוחים
- החלו להתפרסם גם ספרים בגישה חופשית, לפי אותו מודל
- ספריות ישקיעו הרבה בניהול מטהדטה, לצורך גילוי טוב יותר של המידע שקיים ברשת
- ישקיעו בכלי גילוי- מזה מספר שנים יש מעבר מהקטלוגים שבהם רשום מצאי הספרייה לכלי גילוי למידע מרוחק שאינו בהכרח שייך לספרייה

הפצת הידע בגישה חופשית דורשת השקעה כספית של המדינה

- המדינה תצטרך להשקיע כספים בהפצת הידע בגישה פתוחה
- ביצירת מאגרים מוסדיים באמצעות מערכות טכנולוגיות מתקדמות, אשר ישנו את אופן איסוף המידע, שימורו, הנגשתו, וכן את אופן צריכת המידע.
- לעזרה לחוקר לפרסם בגישה חופשית ב"מסלול הזהב" ע"י מימון פרסום המאמר בכתבי עת מסחריים, וזאת מתוך הבנה שאין אפשרות למנוע מהחוקר לפרסם בכל כתב עת שהוא רוצה
- לניקוי והכשרה מזכויות יוצרים, ולטיפול בבעיות משפטיות שונות.

ובאוניברסיטת חיפה

- ספריית יונס וסוראיה נזריאן נתבקשה ע"י רשות המחקר להציע הצעה לתשתיות המחקר הלאומיות
- הגשנו הצעה להתוויית מדיניות לאומית לגישה חופשית לפרסומים ולתוצרי מחקר שבמימון ציבורי.
- ההצעה שהוגשה הייתה כללית מאוד, והיא עדיין בדיון בועדה לתשתיות המחקר הלאומיות ובת"ת

אנסימולוגיה ומוזיקה ישראלית
ספריית יונס וסוראיה נזריאן

תודה

הספרייה
הערוז שלי למידע

© כל הזכויות שמורות לספריית יונס וסוראיה נזריאן